

פרשת יתרו – שני

(ג) וַיְהִי מִמָּחֳרָת וַיֵּשֶׁב מֹשֶׁה לְשֹׁפֵט אֶת־הָעָם וַיַּעֲמֹד הָעָם עַל־מֹשֶׁה מִן־הַבֹּקֶר עַד־הָעֶרֶב:

ה"י א ויהי ממחרת: מוצאי יום הכפורים היה כך שנינו בספרי ומהו ממחרת למחרת רדתו מן ההר. ועל כרחק אי אפשר לומר אלא ממחרת יום הכפורים שהרי קודם מתן תורה א"א לומר והודעתי את חוקי וגו' ומשנתנה תורה עד יזה"כ לא ישב משה לשפוט את העם שהרי בי"ז בתמוז ירד ושבר את הלוחות ולמחרת עלה בהשפמה ושהה שמונים יום וירד ביוה"כ. ואין פרשה זו כתובה בסדר שלא נאמר ויהי ממחרת עד שנה שניה אף לדברי האומר יתרו קודם מ"ת בא שלוחו אל ארצו לא היה אלא עד שנה שניה שהרי נאמר כֹּאן וַיִּשְׁלַח מֹשֶׁה אֶת חֹתְנוֹ וּמִצִּינּוֹ בַּמִּסְעֵה הַדְּגָלִים שְׁאָמַר לוֹ מֹשֶׁה נֹסְעִים אֲנַחְנוּ אֶל הַמָּקוֹם וְגו' אַל נָא תַעֲזוֹב אוֹתָנוּ וְאִם זֶה קוֹדֵם מִתֵּן תּוֹרָה מִשְׁשַׁלְּחוֹ וְהַלֵּךְ הֵיכֵן מִצִּינּוֹ שְׁחֹזַר. וּא"ת שֵׁם לֹא נֹאמַר יִתְרוֹ אֲלֵא חוֹבֵב וּבְנוֹ שֶׁל יִתְרוֹ הֵיזָה הוּא חוֹבֵב הוּא יִתְרוֹ שְׁהָרִי כְּתִיב מִבְּנֵי חוֹבֵב חוֹתֵן מֹשֶׁה: וַיֵּשֶׁב מֹשֶׁה וְגו' וַיַּעֲמֹד הָעָם: יושב כמלך וכלן עומדים והוקשה הדבר ליִתְרוֹ שֶׁהִיָּה מְזַלְזֵל בְּכַבּוֹדֵן שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְהוֹכִיחוֹ עַל כֵּן שֶׁנֹּאמַר מִדּוּעַ אָתָּה יוֹשֵׁב לְבִדְךָ וְכָל־הָעָם נֹצֵב עָלֶיךָ מִן־בֹּקֶר עַד־עֶרֶב:

(ד) וַיֵּרָא חֹתֵן מֹשֶׁה אֶת כָּל־אֲשֶׁר־הוּא עֹשֶׂה לָּעָם וַיֹּאמֶר מֶה־הַדָּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר אַתָּה עֹשֶׂה לָּעָם מִדּוּעַ אַתָּה יוֹשֵׁב לְבִדְךָ וְכָל־הָעָם נֹצֵב עָלֶיךָ מִן־בֹּקֶר עַד־עֶרֶב:

(ה) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לְחֹתְנוֹ כִּי־יָבֹא אֵלַי הָעָם לְדֹרֵשׁ אֱלֹהִים:

ה"י א פי יבא: כי בא. לשון הויה: לדרש אלהים: כתרגומו למתבע אולפן לשאול תמיד מפי הגבורה:

(ו) כִּי־יְהִיָּה לָהֶם דָּבָר בָּא אֵלַי וּשְׁפָטֹתִי בֵּין אִישׁ וּבֵין רֵעֵהוּ וְהוֹדַעְתִּי אֶת־חֲקֵי הָאֱלֹהִים וְאֶת־תּוֹרָתִיו:

ה"י א פי יהיה להם דבר בא אלי: מי שהיה לו הדבר בא אלי:

(ז) וַיֹּאמֶר חֹתֵן מֹשֶׁה אֵלָיו לֹא־טוֹב הַדָּבָר אֲשֶׁר אַתָּה עֹשֶׂה:

ה"י א ויאמר חתן משה: דרך כבוד קוראו הכתוב חותנו של מלך:

(ח) נָבִל תִּבְּלַנּוּ גַם־אַתָּה גַם־הָעָם הַזֶּה אֲשֶׁר עִמָּךְ כִּי כָבֵד מִמֶּךָ הַדָּבָר לֹא־תֻכַּל עֲשֹׂהוּ לְבִדְךָ:

ה"י א נבל תבול: כתרגומו. ולשונו ל' כמישה פלייש"טרא. כמו והעלה נבל. כנבול עלה מגפן וגו' שהוא כמוש ע"י חמה וע"י קרח וכחו תש ונלאה: גם אתה: לרבות אהרן וחסור וע' זקנים: פי כבד ממך: כוּבְדוֹ רַב יוֹתֵר מְכוֹחָךְ:

(ט) עָתָה שָׁמַע בְּקֹלִי אִיעֲצֶךָ וַיְהִי אֱלֹהִים עִמָּךְ הִיָּה אַתָּה לָּעָם מוֹל הָאֱלֹהִים וְהִבֵּאתָ אֶתְּךָ אֶת־הַדְּבָרִים אֶל־הָאֱלֹהִים:

ה"י א איעצך ויהי אלהים עמך: בעצה אמר לו צא המלך בגבורה: היה אתה לעם מול האלהים: שליח ומליץ בינותם למקום ושואל משפטים מאתו: את הדברים: דברי ריבותם:

(י) וְהוֹחַרְתָּה אֶתְּךָ אֶת־הַחֲקִים וְהוֹדַעְתָּ לָהֶם אֶת־הַדֶּרֶךְ יֵלְכוּ בָּהּ וְאֶת־הַמַּעֲשֵׂה אֲשֶׁר יַעֲשׂוּן:

(יא) וְאַתָּה תַּחֲזֶה מִכָּל־הָעָם אֲנָשִׁי־חַיִּל יֵרָאִי אֱלֹהִים אֲנָשִׁי אִמָּת שְׁנָאִי בָּצַע וּשְׁמַת עֲלֵהֶם שָׂרִי אֲלָפִים שָׂרִי מֵאוֹת שָׂרִי חֲמִשִּׁים וּשָׂרִי עֶשְׂרֹת:

ה"י א ואתה תחזה: ברוה"ק שעליך: אנשי חיל: עשירים שאין צריכין להחניף ולהכיר פנים: אנשי אמת: אלו בעלי הבטחה שהם כדאי לסמוך על דבריהם שע"י כך יהיו דבריהם נשמעין: שנאי בצע: ששונאין את ממונם בדין כהיה דאמרינן כל דינא דמפקין ממוןא מיניה בדינא לאו דינא הוא: שרי אלפים: הם היו שש מאות שרים לשש מאות אלף: שרי מאות: ששת אלפים היו: שרי חמשים: י"ב אלף: ושרי עשרות: ששים אלף (מה שפרש"י על כל השרים כמה היו והוא לכאורה ללא צורך והוא באמת תקן בזה ותרץ קושיא בפסוק דקחשיב מלמעלה למטה ר"ל המספר מרובה קודם מספר המועט ולא היל"ל אלא מתחלה שרי עשרות בראשונה ואח"כ בהדרגה כלם ולפי פרושו שהזכיר ופרט סכום מנין השרים צא וחשוב וכשתדקדק במנינים ולגביהו אתי שפיר מספר המועט תחלה ואח"כ בהדרגה כן נכון ודו"ק):

(יב) וּשְׁפָטוּ אֶת־הָעָם בְּכָל־עֵת וְהָיָה כָּל־הַדָּבָר הַגָּדֹל יָבִיאוּ אֵלֶיךָ וְכָל־הַדָּבָר הַקָּטָן יִשְׁפָטוּ־הֶם וְהָקַל מֵעֲלֶיךָ וַנִּשְׂאוּ אֹתָךְ:

ה"י א ושפטו: וידוננו לשון צווי: והקל מעליך: דבר זה להקל מעליך. והקל. כמו והכבד את לבו. והכות את מואב לשון הויה:

(יג) אִם אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה תַּעֲשֶׂה וְצִוְּךָ אֱלֹהִים וַיְכַלֵּת עִמָּךְ וְגַם כָּל־הָעָם הַזֶּה עַל־מָקוֹמוֹ יָבֹא בְּשָׁלוֹם:

ה"י א וצוך אלהים ויכלת עמך: המלך בגבורה אם מצוה אותך לעשות כך תוכל עמוד ואם יעכב על ידך לא תוכל לעמוד: וגם כל העם הזה: אהרן נדב ואביהוא וע' זקנים הנלוים עתה עמך:

(יד) וְצִוְּךָ אֱלֹהִים וַיְכַלֵּת עִמָּךְ וְגַם כָּל־הָעָם הַזֶּה עַל־מָקוֹמוֹ יָבֹא בְּשָׁלוֹם:

ה"י א וצוך אלהים ויכלת עמך: המלך בגבורה אם מצוה אותך לעשות כך תוכל עמוד ואם יעכב על ידך לא תוכל לעמוד: וגם כל העם הזה: אהרן נדב ואביהוא וע' זקנים הנלוים עתה עמך:

יג ויהוה, ביומא דבתרוהי, ויחייב משה, למדן ית עמא; וקם עמא עלוהי דמשה, מן צפרא עד רמשא.

יג ויהוה, ביומא דבתרוהי, ויחייב משה, למדן ית עמא; וקם עמא עלוהי דמשה, מן צפרא עד רמשא.

יג ויהוה, ביומא דבתרוהי, ויחייב משה, למדן ית עמא; וקם עמא עלוהי דמשה, מן צפרא עד רמשא.

יג ויהוה, ביומא דבתרוהי, ויחייב משה, למדן ית עמא; וקם עמא עלוהי דמשה, מן צפרא עד רמשא.

יג ויהוה, ביומא דבתרוהי, ויחייב משה, למדן ית עמא; וקם עמא עלוהי דמשה, מן צפרא עד רמשא.

יג ויהוה, ביומא דבתרוהי, ויחייב משה, למדן ית עמא; וקם עמא עלוהי דמשה, מן צפרא עד רמשא.

יג ויהוה, ביומא דבתרוהי, ויחייב משה, למדן ית עמא; וקם עמא עלוהי דמשה, מן צפרא עד רמשא.

יג ויהוה, ביומא דבתרוהי, ויחייב משה, למדן ית עמא; וקם עמא עלוהי דמשה, מן צפרא עד רמשא.

יג ויהוה, ביומא דבתרוהי, ויחייב משה, למדן ית עמא; וקם עמא עלוהי דמשה, מן צפרא עד רמשא.

יג ויהוה, ביומא דבתרוהי, ויחייב משה, למדן ית עמא; וקם עמא עלוהי דמשה, מן צפרא עד רמשא.

יג ויהוה, ביומא דבתרוהי, ויחייב משה, למדן ית עמא; וקם עמא עלוהי דמשה, מן צפרא עד רמשא.

יג ויהוה, ביומא דבתרוהי, ויחייב משה, למדן ית עמא; וקם עמא עלוהי דמשה, מן צפרא עד רמשא.

יג ויהוה, ביומא דבתרוהי, ויחייב משה, למדן ית עמא; וקם עמא עלוהי דמשה, מן צפרא עד רמשא.

יג ויהוה, ביומא דבתרוהי, ויחייב משה, למדן ית עמא; וקם עמא עלוהי דמשה, מן צפרא עד רמשא.

יג ויהוה, ביומא דבתרוהי, ויחייב משה, למדן ית עמא; וקם עמא עלוהי דמשה, מן צפרא עד רמשא.

יג ויהוה, ביומא דבתרוהי, ויחייב משה, למדן ית עמא; וקם עמא עלוהי דמשה, מן צפרא עד רמשא.

יג ויהוה, ביומא דבתרוהי, ויחייב משה, למדן ית עמא; וקם עמא עלוהי דמשה, מן צפרא עד רמשא.

יג ויהוה, ביומא דבתרוהי, ויחייב משה, למדן ית עמא; וקם עמא עלוהי דמשה, מן צפרא עד רמשא.

יג ויהוה, ביומא דבתרוהי, ויחייב משה, למדן ית עמא; וקם עמא עלוהי דמשה, מן צפרא עד רמשא.

יג ויהוה, ביומא דבתרוהי, ויחייב משה, למדן ית עמא; וקם עמא עלוהי דמשה, מן צפרא עד רמשא.

יג ויהוה, ביומא דבתרוהי, ויחייב משה, למדן ית עמא; וקם עמא עלוהי דמשה, מן צפרא עד רמשא.

יג ויהוה, ביומא דבתרוהי, ויחייב משה, למדן ית עמא; וקם עמא עלוהי דמשה, מן צפרא עד רמשא.

יג ויהוה, ביומא דבתרוהי, ויחייב משה, למדן ית עמא; וקם עמא עלוהי דמשה, מן צפרא עד רמשא.

יג ויהוה, ביומא דבתרוהי, ויחייב משה, למדן ית עמא; וקם עמא עלוהי דמשה, מן צפרא עד רמשא.

יג ויהוה, ביומא דבתרוהי, ויחייב משה, למדן ית עמא; וקם עמא עלוהי דמשה, מן צפרא עד רמשא.

יג ויהוה, ביומא דבתרוהי, ויחייב משה, למדן ית עמא; וקם עמא עלוהי דמשה, מן צפרא עד רמשא.

יג ויהוה, ביומא דבתרוהי, ויחייב משה, למדן ית עמא; וקם עמא עלוהי דמשה, מן צפרא עד רמשא.

יג ויהוה, ביומא דבתרוהי, ויחייב משה, למדן ית עמא; וקם עמא עלוהי דמשה, מן צפרא עד רמשא.

יג ויהוה, ביומא דבתרוהי, ויחייב משה, למדן ית עמא; וקם עמא עלוהי דמשה, מן צפרא עד רמשא.

יג ויהוה, ביומא דבתרוהי, ויחייב משה, למדן ית עמא; וקם עמא עלוהי דמשה, מן צפרא עד רמשא.

יג ויהוה, ביומא דבתרוהי, ויחייב משה, למדן ית עמא; וקם עמא עלוהי דמשה, מן צפרא עד רמשא.

יג ויהוה, ביומא דבתרוהי, ויחייב משה, למדן ית עמא; וקם עמא עלוהי דמשה, מן צפרא עד רמשא.

יג ויהוה, ביומא דבתרוהי, ויחייב משה, למדן ית עמא; וקם עמא עלוהי דמשה, מן צפרא עד רמשא.

יג ויהוה, ביומא דבתרוהי, ויחייב משה, למדן ית עמא; וקם עמא עלוהי דמשה, מן צפרא עד רמשא.

יג ויהוה, ביומא דבתרוהי, ויחייב משה, למדן ית עמא; וקם עמא עלוהי דמשה, מן צפרא עד רמשא.

יג ויהוה, ביומא דבתרוהי, ויחייב משה, למדן ית עמא; וקם עמא עלוהי דמשה, מן צפרא עד רמשא.